

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

МАТЕРІАЛИ І ТЕЗИ

Т. 1

**XI Міжнародної науково-практичної конференції
молодих учених та студентів
24-25 жовтня 2025 року, Одеса**

MUSIC AND CHOREOGRAPHY EDUCATION IN THE CONTEXT OF SOCIETY'S CULTURAL DEVELOPMENT

A collection of scientific works based on the materials of the XI International Scientific and Practical Conference of Young Scientists and Students, Odesa, 2025

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»**

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези XI Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(24-25 жовтня 2025 р.)**

1 том

ОДЕСА 2025

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

**Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку
суспільства.** Матеріали і тези XI Міжнародної конференції молодих учених
та студентів (Одеса 24-25 жовтня 2025 р.). — Т.1. — Одеса: ПНПУ імені
К. Д. Ушинського, 2025. — 237 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського». Протокол № 6 від 27.11.2025 р.

Рецензенти:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик
навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Білова Наталія Костянтинівна, кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри теоретичної, музично-інструментальної та вокальної
підготовки, Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції.

Технічний редактор Ірина ЛЕВИЦЬКА

побудовою. У цих творах особливу роль відіграє фортепіано: воно продовжує емоційну лінію голосу, віддзеркалює підтекст і створює психологічні паузи.

Таким чином, романтичний Lied постає як синтез поетичного й музичного начал, який вимагає від виконавця глибокої емоційної залученості, досконалого володіння дикцією, інтонацією, фразуванням і тонкою динамічною грою. Слово і музика в ньому утворюють єдину художню структуру, у якій вокаліст і піаніст є співтворцями, а твори композиторів (Ф. Шуберта, Р. Шумана, Й. Брамса та Г. Вольфа), що вважаються взірцями цього жанру, демонструють багатство стилістичних моделей – від ліричної споглядальності до психологічної драматургії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ніколаєва, Л. (2006). Камерна вокально-інструментальна музика в аспекті проблем термінології. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Проблеми української термінології, (559), 255–259.
2. Parsons, J. (Ed.). (2010). *The Cambridge companion to Brahms*. Cambridge University Press.
3. Timmers, R. (2007). Vocal Expression in Recorded Performances of Schubert Songs. *Musicae Scientiae*, 11(2), 237–268.
4. Werba, E. (1970). *Hugo Wolf: The man and his work* (M. F. Robinson, Trans.). London: Dobson Books.

Ін ШУЖУ,

здобувачка другого (магістерського)
рівня вищої освіти, ДЗ
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського»

Наталія БІЛОВА,

кандидат педагогічних наук, професор,
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського»

МЕЛОДИКО-ІНТОНАЦІЙНИЙ ЧИННИК ЯК ЗАСІБ ОСЯГНЕННЯ АВТОРСЬКОГО ЗАДУМУ У ПІАНІСТИЧНІЙ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Анотація. У статті розглянуто феномен фортепіанного інтонування як комплексного процесу, що поєднує акустичні, технічні, психофізіологічні та естетичні аспекти виконавської діяльності піаніста. Автор аналізує основні етапи формування звуку, динамічні й педальні засоби виразності, артикуляційні прийоми та їх зв'язок зі стилістичними особливостями музики

різних епох, висвітлює роль рухово-фізіологічних і нейрофізіологічних механізмів у досягненні виконавської свободи. У статті підкреслено значення слухового контролю, тілесної експресії та художнього жесту у процесі інтонування. Зроблено висновок про фортепіанне інтонування, як синтез звукової, моторної та духовної діяльності музиканта.

Ключові слова: фортепіанне інтонування, звукоутворення, педалізація, динаміка, артикуляція, виконавський стиль, фортепіанна техніка, слухова уява, тілесна експресія, художній жест.

Фортепіанне інтонування є багатовимірним феноменом музично-виконавського мистецтва, що поєднує акустичні, технічні, психофізіологічні та естетичні чинники. У центрі цього процесу знаходиться звук, як матеріал музичного мислення, котрий у фортепіанному виконавстві набуває художньо-сміслові функції. Як зазначає Н. Фоломєєва (Фоломєєва, 2023, с. 106), зміна тембру, динаміки, темпу й артикуляції формує новий зміст мелодії. Дослідники (Касьяненко, 2022; Грінченко, 2024) розглядають звук як основу техніки і водночас головний виразовий засіб, що відображає зміст твору.

Інтонування як процес включає фізичний імпульс дії, звучання та завершення. Ці етапи визначають характер фортепіанного звуку від атаки до фази згасання. Ударна природа інструмента зумовлює динамічність звучання, а педаль і артикуляція забезпечують його плавність і тривалість. У фортепіанній традиції XIX століття педаль набула значення «звукової атмосфери», а зусилля композиторів і майстрів цього часу надали фортепіано універсальності музичного висловлення.

Система прийомів звуковидобування сформувалася завдяки педагогічним школам К. Черні, Г. Рімана, Т. Лешетицького, В. Курца. Так, К. Черні виокремлює *legato*, *staccato*, *portamento*, *marcatissimo*, що становлять базу артикуляційної виразності. Г. Ріман додає терміни *carezzando*, *mezzolegato*, *leggiero*, які деталізують характер дотику. Т. Лешетицький і В. Курц пов'язували техніку з художнім змістом, уникаючи механічного тренування. Й. Гат підкреслював, що *legato* – це ілюзія безперервності, яка досягається завдяки непомітному переходу між тонами.

Фортепіанна динаміка формує емоційний рельєф твору. Вона уподібнюється світлотіньовим контрастам у живописі: *forte* – носій експресії, *fortissimo* – монументальності чи драматизму, *piano* – ніжності, тиші, загадковості. З технічного боку, складність становить опанування крайнощів, від *pp* до *ff*, що потребує поєднання точності й контролю. Саме динамічне мислення створює відчуття простору й психологічної глибини музичного образу.

Педаль відіграє ключову роль у формуванні тембрової виразності. Права педаль (демпферна) продовжує звук і збагачує його обертонами; ліва (*una corda*) змінює динаміку й тембр. За Фейнбергом, педаль має декоративну, темброву й просторову функції. Л. ван Бетховен, активно використовуючи *una corda*, надавав їй значення темброво-драматургічного інструмента. Ф. Шопен

застосовував педаль для переходу між мажором і мінором, а Ф. Ліст – як засіб оркестрового мислення (Banowetz, 1985).

Розвиток фортепіанного стилю від бароко до романтизму демонструє зміну інтонаційного мислення: у Й.-С. Баха домінує поліфонічна артикуляція, чіткість фактури й обмежене використання педалі. Класична доба прагнула прозорості звуку, тоді як романтизм відкрив шлях до суб'єктивної експресії, тембрового насичення та драматургічної свободи.

Імпресіоністи (Дебюссі, Равель) надали фортепіано нової акустичної ролі – як інструмента світлотіні, кольору, нюансів і простору. Сучасне виконавство розширює палітру за рахунок нетрадиційних прийомів, таких як звукові жести, робота зі струнами, корпусом, що розкриває потенціал «розширеного інтонування».

Рухово-фізіологічна складова фортепіанного інтонування є основою виконавської свободи. М'язова координація, рівновага опор і контроль рухів забезпечують виразність звуку. Як зазначає А. Грінченко (Грінченко, 2024), інтонування включає не лише акустику, а й тілесну дію, яка є елементом художнього жесту. Візуальний аспект гри (положення тіла, міміка, погляд) також стає частиною інтерпретації. Це підтверджує, що музика сприймається не лише на слух, а й через пластичну образність виконавця.

З погляду нейрофізіології (Гусак, Бай, 2023), розвиток фортепіанної техніки відбувається через формування динамічного стереотипу, тобто автоматизацію рухових дій. Вона включає три етапи: усвідомлення руху, його уточнення і стабілізацію. Завдяки цьому увага звільняється для художнього контролю, що дозволяє піаністу досягати високої точності та свободи.

Отже, фортепіанне інтонування – це синтетичний процес, у якому поєднано звуковий, моторний і духовний аспекти. Воно охоплює технічні прийоми, стильові закономірності, слухову уяву й тілесну експресію. Володіння всією палітрою звукових відтінків, артикуляційних моделей, динамічних градацій і педалізацій формує індивідуальний виконавський стиль, що є мірилом художньої зрілості піаніста.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грінченко, А. М. (2024). Специфіка організації піаністичних рухів у процесі гри на фортепіано. *Слобожанські мистецькі студії*, 3, 52–60.
2. Гусак, В. А., Бай, Ю. М. (2023). Сутність виконавської спритності ігрових рухів майбутнього викладача-інструменталіста. *Академічні візії*, 23, 1–17.
3. Касьяненко, Л. О. (2022). Класифікація фортепіанних штрихів як теоретичний інструмент освоєння піанізму. *Наукові пошуки у сфері мистецтвознавства*, 1, 33–42.
4. Фоломєєва, Н. А. (2023). *Основи співу: навчально-методичний посібник*. Суми: СумДПУ.
5. Banowetz, J. (1985). *The pianist's guide to pedaling*. Bloomington: Indiana University Press.

питання популярності твору.....	59
Бянь Наньнань	
Діагностичний інструментарій експериментальної перевірки якості формування здатності майбутніх магістрів музичного мистецтва до вокально- виконавської саморегуляції.....	62
Анісіфорова А.	
Моральні цінності як об'єкт художнього осмислення у хореографічному мистецтві.....	64
Жосан О.	
Еволюція виконавських традицій ролі Одарки з опери С. Гулака- Артемовського «Запорожець за Дунаєм» у XX–XXI століттях.....	67
Цзоу Ін, Кьон Н.	
Сучасне вокальне мистецтво в контексті комунікативних стратегій.....	70
Осадча Т., Шульга А.	
Креативна взаємодія як складова професійної підготовки майбутнього хормейстера.....	74
Chen Chunyang, Lynenko A.	
Interpretative culture as the basis of professional formation of future piano teachers.....	77
Ciao Zhi	
Nonverbal mechanisms of communication between the conductor and the choir in the process of musical interpretation.....	79
Люй Цзямін, Вороновська О.	
Typology of the image of Carmen from G. Bizet's opera.....	81
Гурченко К.	
Українська сакральна музика в історії культури та виконавському вимірі.....	83
Чень Сяоюй, Кьон Н.	
Специфіка опанування вокального репертуару німецьких композиторів- романтиків.....	85
Левицька І., Лю Ян	
Інтерпретаційні аспекти романтичного lied: взаємодія техніки й виразності.....	89
Ін Шужу, Білова Н.	
Мелодико-інтонаційний чинник як засіб досягнення авторського задуму у піаністичній інтерпретації.....	91
Ван Ченчен, Кьон Н.	
Сутність поняття «виконавська синергія» та її прояв у вокально- сценічній діяльності.....	94
Гоу Юйхань, Толстова Н.	
Сутність поняття «солоспів» та його жанрово-стильові особливості в українській вокальній культурі.....	98